

Laborator 4 - Algoritmi aleatori

I. Generarea numerelor aleatoare

În R există o vastă colecție de funcții dedicate generării de obiecte aleatoare (numere, permutări etc).

Generarea numerelor aleatoare întregi. Pentru generarea numerelor aleatoare întregi se poate utiliza funcția `sample()`; de exemplu pentru generarea unui număr aleator întreg între 1 și 300 sau a cinci numere aleatoare întregi cuprinse între 200 și 250:

```
> x = sample(300,1)
> x
> [1] 68
> x = sample(200:250,5)
> x
> [1] 182 36 234 204 170 286
```

Putem genera numere aleatoare întregi cu repetiție (implicit `replace` este FALSE):

```
> x = sample(30, 6, replace=T)
> x
> [1] 8 25 25 29 8 2
> x = sample(20:40, 5, replace=T)
> x
> [1] 20 30 37 24 30
```

Funcția `sample()` poate genera un eșantion format din elemente ale unui vector indicat:

```
> x = c(2.1, 3.2, 2.3, 2.5, 3.1, 2.9, 2.6, 2.2, 3.3)
> sample(x, 5)
> [1] 3.1 2.2 3.2 2.9 3.2
> sample(x, 5, replace=T)
> [1] 3.1 2.2 3.2 2.9 3.2
```

Poate fi folosită și pentru a genera permutări aleatoare:

```
> sample(10)
> [1] 3 2 5 7 8 10 6 9 1 4
> sample(15)
> [1] 9 6 7 4 11 15 10 3 12 2 1 13 8 5 14
```

Puteți trece în revistă și alte funcții similare, cum ar fi `shuffle()`, din pachetul `permutate`.

Generarea de numere aleatoare reale. Pentru generarea de numere reale aleatoare uniforme dintr-un interval dat se folosește funcția `runif()`; de exemplu pentru a genera k numere aleatoare uniforme cuprinse între a și b se folosește `runif(k, a, b)`:

```
> runif(10,2, 4.5) # zece valori aleatoare uniforme dintre 2 și 4.5
> [1] 3.802909 3.072721 3.615275 2.378011 3.281129 4.269154
> [7] 2.611120 4.297596 2.418020 2.536075
> x = runif(4, 0, 1) # patru numere aleatoare uniforme dintre 0 și 1
> x
> [1] 0.9979809 0.6081421 0.4032731 0.8214655
```

II. Algoritmi aleatori.

Exercițiu rezolvat. (Monte Carlo) Scrieți o funcție care să implementeze algoritmul aleator de verificare a înmulțirii a două matrici. Funcția va avea ca parametri matricile A , B și C . Folosind această funcție scrieți o altă funcție care utilizând metoda amplificării reduce probabilitatea de a greși a algoritmului sub 2^{-k} .

Soluție. Funcția `matrix(data, nrow, ncol, byrow)` crează o matrice (`data` este lista elementelor pe linie, `byrow` este implicit FALSE):

```
> x = c(1, 3, 1, 4, 12, 7)
> M = matrix(x, 3, 2)# creates a matrix 3x2
> N= matrix(x, 2, 3)# creates a matrix 2x3
```

Următoarea funcție verifică dacă $ABr = Cr$ pentru un vector uniform generat, r , de componente 0 sau 1.

```
matrix_product = function(A, B, C) {
  n = nrow(A);
  r = matrix( , nrow = n, ncol = 1);
  x = matrix( , nrow = n, ncol = 1);
  y = matrix( , nrow = n, ncol = 1);
  r = sample(0:1, n, replace = TRUE);
  for(i in 1:n) {# x = Br
    x[i] = 0;
    for(j in 1:nrow(B))
      x[i] = (x[i]+ B[i,j]*r[j])%%2;
  }
  for(i in 1:nrow(B)) {# y = Ax = ABr
    y[i] = 0;
    for(j in 1:n)
      y[i] = (y[i]+ A[i,j]*x[j])%%2;
  }
  for(i in 1:n) {# x = Cr
    x[i] = 0;
    for(j in 1:n)
      x[i] = (x[i]+ C[i,j]*r[j])%%2;
  }
  for(i in 1:n) {# verify if ABr==Cr
    if(y[i] !=x[i])
      return(FALSE);
  }
  return(TRUE);
}
```

Funcția de mai jos dă o probabilitate a erorii sub 2^{-k} .

```
matrix_product_reduce = function(A, B, C, k) {
  for(i in 1:k)
    if(!matrix_product(A, B, C))
      return(FALSE);
  }
  return(TRUE);
}
```

Exercițiu rezolvat. (Las Vegas.) Scrieți o funcție care evaluează un arbore ("game tree") de adâncime $2h$; arborele este dat ca un vector care conține cele 4^h valori din frunze.

Soluție. Intrarea este un vector de dimensiune 4^h ca acesta de mai jos (pentru $h = 2$)

```
> leaves = c(0, 1, 0, 1, 1, 1, 1, 0, 0, 1, 0, 1, 1, 0, 0, 0)
```

Se observă că un nod MAX se află pe un nivel impar, iar un nod MIN pe un nivel par. Astfel un nod i satisface

$$[\log_2(i)] \equiv \begin{cases} 1 \pmod{2}, & \text{dacă } i \text{ este MAX} \\ 0 \pmod{2}, & \text{dacă } i \text{ este MIN} \end{cases}$$

Vom evalua fiecare nod cu excepția frunzelor; un nod de pe penultimul sau ultimul nivel, i , este caracterizată de următoarea inegalitate: $\log_2(i) \geq (2h - 1)$.

Nodurile vor fi numerotate de la rădăcină (nodul 1) spre frunze și de la stânga la dreapta. Funcția de mai jos evaluează recursiv un nod i care nu este o frunză (funcția trebuie completată cu un *if* corespunzând nodurilor MAX):

```
tree_eval = function(i, leaves) {
  a = runif(1, 0, 1); len = length(leaves);
  if(log(i,2) >= log(len,2) - 1) { # copiii nodului i sunt frunze
    if(a <= 0.5) {
      if(leaves[2*i - len + 1] == 0)
        return(leaves[2*i + 1 - len + 1]);
      return(1);}
    else {
      if(leaves[2*i + 1 - len + 1] == 0)
        return(leaves[2*i + 1 - len + 1]);
      return(1);}
    }
  if((floor(log(i,2))%% 2 == 0)){ # nodul i este de tip MIN
    if(a <= 0.5) {
      if(tree_eval (2*i, leaves) == 1)
        return(tree_eval (2*i + 1, leaves));
      return(0);
    }
    else {
      if(tree_eval (2*i + 1, leaves) == 1)
        return(tree_eval (2*i, leaves));
      return(0);
    }
  }
  .....
}
```

După descrierea completă a funcției ea poate fi folosită astfel

```
game_tree_eval = function(leaves) {
  return(tree_eval (1, leaves));
}
```

Verificați rezultatul calculând direct valoarea arborelui.

Exerciții propuse.

1. Scrieți o funcție care simulează o variabilă aleatoare finită

$$X : \begin{pmatrix} x_1 & x_2 & \dots & x_k \\ p_1 & p_2 & \dots & p_k \end{pmatrix}$$

Temă pentru acasă.

14 puncte [B1 și B4] sau [B2 și B3]

B1. (5 puncte - Las Vegas.) Implementați algoritmul aleator pentru determinarea medianei.

B2. (6 puncte - Las Vegas.) (The substring problem.) Date două șiruri $x = x_1x_2 \dots x_n$ and $y = y_1y_2 \dots y_m$ peste alfabetul $\{0, 1\}$ să se decidă dacă x este un subșir al lui y folosind următorul algoritm aleator ($y_{i,n}$ notează $y_iy_{i+1} \dots y_{n+i-1}$):

```
alege uniform un număr prim  $p \leq n^2m \ln(n^2m)$ ;
calculează  $r = \text{number}(x) \pmod{p}$ ;
for ( $i = \overline{1, m - n + 1}$ ) do
    if ( $(\text{number}(y_{i,n}) \pmod{p} = r)$  and  $(y_{i,n} = x)$ ) then
        return  $i$ ;
    end if
end for
```

Indicație. Utilizați funcția Primes din pachetul numbers.

B3. (8 puncte - Monte Carlo.) (Un protocol de comunicație.) Un computer, C_1 , are un șir $u \in \{0, 1\}^n$ iar un al doilea computer, C_2 , are o mulțime de șiruri $U = \{u_1, u_2, \dots, u_m\}$. Computerele trebuie să afle dacă $u \in U$. Implementați următorul algoritm aleator:

```
 $C_1$  alege uniform un număr prim  $p \leq n^2$ ;
 $C_1$  calculează  $r = \text{number}(u) \pmod{p}$  și trimite  $r$  și  $p$  lui  $C_2$ ;
după ce primește cele două numere  $C_2$  calculează  $r_i = \text{number}(u_i) \pmod{p}$ ,  $i = \overline{1, m}$ ;
if ( $r \in \{r_1, r_2, \dots, r_m\}$ ) then
     $C_2$  returnează " $u \in U$ ";
end if
 $C_2$  returnează " $u \notin U$ ";
```

B4. (9 puncte - Monte Carlo.) Un BPP este un arbore binar în care fiecare nod x este etichetat cu o regiune a planului $R(x)$, în plus, un nod interior mai are o etichetă: o dreaptă $L(x)$. Pentru un nod interior, x , dreapta $L(x)$ împarte regiunea asociată, $R(x)$, în două sub-regiuni, $R_1(x)$ și $R_2(x)$, care sunt regiunile din plan asociate copiilor săi. În acest fel o regiune asociată unui nod este delimitată de toate dreptele care se găsesc în nodurile de pe drumul către rădăcină. Regiunile asociate frunzelor formează partiția arborelui BPP.

Să presupunem că avem o familie de segmente din plan care nu se intersectează $S = \{s_1, s_2, \dots, s_n\}$. Dorim să determinăm un BPP astfel ca fiecare regiune din partiția BPP-ului să conțină cel mult un segment sau o porțiune a unui segment din S .

Pentru un segment s_i , dreapta sa suport, $l(s_i)$, se obține extinzând s_i la ambele capete către infinit.

```
RandomPartition( $S$ ) {
    alege  $\pi$  o permutare a mulțimii  $\{1, 2, \dots, n\}$  uniform și aleator;
    while ( $\exists R$  o regiune care conține mai mult de un segment) {
        alege  $i = \min\{\pi(j) : s_{\pi(j)} \in R, j = \overline{1, n}\}$ ;
        taie  $R$  cu  $l(s_i)$ ;
    }
}
```

Scrieți o funcție care implementează algoritmul RandomPartition de mai sus. Funcția va avea mulțimea S drept unic parametru (dat ca vector). (În rădăcină regiunea poate fi planul întreg.)

Rezolvările acestor exerciții (funcțiile R și apelurile lor) vor fi redactate într-un script R.